

leny do jinotajů. Ideovému obsahu básní však čtenáři zřejmě porozuměli, jak nasvědčuje nadšené přijetí jeho poezie v českých zemích i mezi studenty na Slovensku. Báseň *Ferina Lišák* (1845), volné zpracování Goethova eposu, skrývala v příbězích z říše zvířat satirickou kritiku nespravedlivě uspořádané společnosti a metternichovského režimu. Podobný ráz a smysl měl Klácelův prozaický výbor z indických didaktických příběhů o zvířatech *Bájky Bidpajovy* (1846, 1850); také zde rozpoznali současníci zahalené útoky proti absolutismu. Obě díla musel Klácel vydat pod cizími jmény.

Veškerou jeho mnohostrannou činnost sjednocovaly výchovné a společensky nápravné snahy; pramenily z jeho filozofie, ovlivněné Hegelovou dialektikou a naukou o vývoji člověka a světa. Odtud čerpal Klácel víru v dějinný pokrok a v sílu lidského ducha. Velký důraz kladl na etiku a napsal o ní pojednání s názvem *Dobrověda*. Přesvědčení o možnosti uskutečnit lepší svět spojeným úsilím lidí vzdělaných, ušlechtilých a humanisticky smýšlejících chtěl uvést do praxe založením Českomoravského bratrstva (1850); na jeho veřejnou výzvu se do Bratrstva přihlásilo všeho všudy několik přátel, mezi nimi i B. Němcová. Obdobným utopickým pokusem o zřízení ideální obce byla později v Americe jeho Jednota svobodomyšlných.

Před r. 1848 se jeho stati týkaly národního kulturního života (divadlo, literatura, úvahy o národní osobitosti a světovosti, o slovanství apod.). Po revoluci se Klácel novinář zaměřil více na problémy politické a sociální. Jeho *Listy přítele k přítelkyni o původu socialismu a komunismu*, podnícené dotazy B. Němcové a otiskované roku 1849 v Moravských novinách, jsou našim prvním soustavným výkladem teorií o dokonalém společenském řádu od Platóna po utopický socialismus; autor v nich uplatnil i vlastní bystré postřehy o domácí společenské skutečnosti. *Slovník pro čtenáře novin*, tamtéž publikovaný, vysvětloval v duchu pokrokového liberalismu základní pojmy politické i filozofické. Univerzálnost Klácelových zájmů a snaha spojit všechno poznání v jednotný systém vedly později ke vzniku pozoruhodného německy psaného naučného díla *Encyklopedické vzpomínky* (1868). Své představy o zlepšení lidského údělu na světě rozvíjel Klácel i v Americe, psal o nich ve svých tamějších časopisech i v řadě popularizujících filozofických, naučných a lidovýchovných spisů.

Antonín Klášterský

/ 1866 - 1938 /

Básník a překladatel, na přelomu 80. a 90. let spolutvůrce tzv. žánru, jednoho ze způsobů, jímž se česká poezie vymaňovala z bezprostřední závislosti na tvorbě J. Vrchlického.

Antonín Klášterský se narodil 25. 9. 1866 v Mirovicích u Písku, ale dětství prožil v Praze, kde také r. 1885 maturoval a vystudoval práva. Poté krátce působil u zemské školní rady a r. 1894 se stal úředníkem Zemského výboru. Mnoho sil věnoval organizačním záležitostem literárního života. Patřil k zakladatelům literárního spolku Máj, jenž si jako jeden z hlavních úkolů uložil penzijní zajištění českého spisovatele, jako právník se zabýval otázkami zlepšení autorského práva, pracoval v podpůrném spolku spisovatelů Svatobor, byl dlouholetým tajemníkem IV. – literární – třídy České akademie, spoluzaložil Společnost Jaroslava Vrchlického a stal se redaktorem jejího Sborníku, po smrti J. Vrchlického a J. V. Sládka r. 1912 byl pověřen řízením *Sborníku světové poezie*, jediné reprezentativní knižnice sledující v Čechách evropskou a zámořskou poezii. Zemřel 3. 10. 1938 v Praze.

Básnické dílo A. Klášterského spolu s nejranější tvorbou J. S. Machara, A. Sova a F. X. Svobody tvoří přechod mezi lumírovskou poetikou a tvorbou generace 90. let; ve svých začátcích také dosáhlo největšího ohlasu (publikoval tehdy pod pseudonymem Petr Jasmín). Klášterský pak vydával jednu sbírku za druhou především díky tomu, že byl u nás jeden z prvních, kdo po vzoru francouzského básníka, opěvatele pařížských zákoutí F. Coppéa začal pěstovat tzv. realistický žánr, krátký básnický útvar na rozhraní mezi lyrikou a epikou, jenž zachycoval drobné děje ze všedního života obyčejných lidí. Smysl těchto anekdoticky laděných příběhů však spočíval ve vytváření lyrické nálady v sociálních motivech zpravidla sentimentálně zabarvené, v přírodních obrázcích pak hledající paralely k životu člověka nebo obestírající přírodní jevy náznakem tajemství. Zatímco však A. Sova a J. S. Machar po prvních sbírkách žánr opustili, Klášterský stále znovu v řadě sbírek obměňoval tento útvar, a tak se postupně vydělil z tvůrčích snah mladé generace. Vedle žánru Klášterský psal přírodní lyriku, lyriku reflexivní a vlasteneckou, v pozdějších sbírkách i lyriku intimní, zvláště zklidnělou lyriku rodinnou, a pokusil se i o drobnou epiku. Básnické úvahy, přírodní nálady a žánry tvoří také zpravidla jednotlivé oddíly autorových raných knih (*Živým a mrtvým*, 1889; *Spadalé listí*, 1890). Jen sbírka *Písně z práce* (1891, pod pseudonymem A. K. Lešan) je cele věnována žánru a sociálním motivům z dělnického prostředí, avšak poměrně nejlépe se básníkovi dařilo v civilních náladových obrázcích ze staré i přítomné Prahy (*Pražské motivy*, 1893). Žánr nezřídka přerostl i v menší epické skladby a i v nich trvá sklon vytvořit v prvé řadě náladovou atmosféru (*Epické básně*, 1893). Klášterského balady, legendy a romance jsou ovlivněny lidovou epikou (*Živé stíny*, 1895; *České balady a romance a jiné básně*, 1913), lidovou lyrikou pak *Chodské písně* (1926). Souvislost s lumírovskou tvorbou pak nejvýrazněji prokazují básníkovy pokusy o umělé strofické a veršové útvary (*Vzpomínky z jihu*, 1897; *Ironické sicilány*, 1913).

Klášterský psal také prózu, knihy pro mládež a děti, referáty o básnických sbírkách ve Světozoru, Zvonu, Máji a Lumíru. Významnější je jeho

aktivita překladatelská, zejména v oblasti angloamerické poezie. Z americké poezie uspořádal první český dvoudílný výbor *Moderní poezie americká* (1906 a 1909). Jako žák Sládkův ve studiu angličtiny byl po jeho smrti pověřen dokončením překladů dramatického díla W. Shakespeara; vedle zbylých dramát přeložil i jeho *Sonety*. Dále překládal G. G. Byrona, H. W. Longfellowa, T. B. Aldriche, E. Barret-Browningovou (*Portugalské sonety*), O. Wilda a z němčiny též N. Lenaua. Jako překladatel lpěl Klášterský na co nejvěrnějším převodu, a to jak myšlenkové stránky, tak i všech vnějších formálních znaků. Snaha maximálně se přiblížit originálu však často zabránila hlubšímu proniknutí k specifickým rysům poetiky překládaného autora a také větší čtivosti díla.

Václav Kliment Klicpera

/ 1792 - 1859 /

Přední dramatik obrozenské literatury, označovaný často za zakladatele českého dramatu. Z jeho četných divadelních her žijí dodnes na jevišti veselohry. Autor zábavných deklamovánek a historických povídek.

Narodil se 23. 11. 1792 v Chlumci nad Cidlinou, kde se učil krejčím a potom řezníkem. Teprve v šestnácti letech odešel do Prahy na gymnázium a filozofii, r. 1816 započal se studiem medicíny, po dvou letech ho však zanechal a věnoval se studiím humanitním. V té době byl hercem ochotnické družiny, která pod vedením J. N. Štěpánka pořádala česká představení na Stavovském divadle, a hry, které tehdy napsal, patří mezi jeho nejzdařilejší díla. Roku 1819 odešel učit na gymnázium do Hradce Králové, tam také řídil ochotnické divadlo a stál až do r. 1846 v popředí probouzejícího se národního života. Potom přešel do Prahy na staroměstské Akademické gymnázium a za revoluce r. 1848 se aktivně podílel na práci Národního výboru, zvláště v oblasti školské politiky. Roku 1850 byl jmenován ředitelem Akademického gymnázia, jež bylo tehdy nakrátko jedinou českou střední školou v Rakousku, avšak o tři léta později byl pro svůj národně vyhraněný postoj odvolán a poslán do penze. Zemřel v Praze 15. 9. 1859.

Klicperův literární talent byl výrazně dramatický. V předmluvě k povídce *Točník* o tom napsal: „Mně jest celý svět dramatická báseň! Ze všeho, co čtu, ze všeho, co vidím, bezvolně scény seprádám a osnuju.“ Ačkoliv byl valnou část života vzdálen divadelního centra, dokázal napsat více než padesát her, jež byly většinou dramaticky původní. Již tím se podstatně liší od ostatních plodných dramatiků obrozenského období, kteří – jako V. Thám, J. N. Štěpánek a J. K. Tyl – byli praktickými divadelníky a na-